

Ἡ Καλυψώ·

« . . . χρυσεῖη κερκίδ' ὕφαινεν.»

καὶ ἡ Κίρκη ὕφαινεν ἱστόν·

« . . . μέγαν ἄμβροτον, οἷαν θεάων

λεπτὰ τε καὶ χαρίεντα καὶ ἀγλαὰ ἔργα πέλονται.»

Ὡστε οἱ Ἕλληνες ἐπὶ Ὀμήρου ἦσαν λαὸς ἐργατικὸς. Ἄπασαι αἱ μεγάλης περιωπῆς, αἱ ἐπιφανέσταται γυναῖκες ἐργάζονται, οἷον ἡ Ἴπποδάμεια, ἡ Ἐλένη, ἡ Ἀνδρομάχη, ἡ Ἀρήτη σύζυγος τοῦ Ἀλκινόου, ἡ Ναυσικάα, τὸ δὲ ἔθνος ὕπερ ἐτίμα τὴν ἐργασίαν, μητέρα τοῦ πλούτου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, τὸ ἔθνος παρ' ᾧ τὰ τεχνικὰ ἔργα δὲν ἐπεβάρυνον δουλικούς βραχίονας, ἀλλ' ἦσαν τὸ σεμνὸν καὶ τερχίθυμον ἀσχόλημα θνητῶν τε καὶ ἀθανάτων, ἦτον ἀναντιρρήτως ἔθνος κατέχον ὑψηλὴν βαθμίδα ἐπὶ τῆς κλίμακος τῆς ἀνθρωπίνης προόδου.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΣΟΥΤΣΟΣ.

## ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΟΡΧΟΜΕΝΟΝ

ΚΑΙ ΑΙ ΕΝ ΑΥΤΩ ΑΠΟΠΕΡΑΤΗΡΙΑΙ ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ

Ἐν Ὀρχομένῳ (Σηριποῦ) 17 Νοεμβρίου 1880.

Κύριε συντάκτα τοῦ Ἡμερολογίου «Ποικίλη Στοά».

Σὰς πέμπω σήμερον κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας ἀφήγησιν σύντομον τοῦ ταξειδίου μας ὡς καὶ τῶν μικρῶν ἀνασκαφῶν μας ἐνταῦθα κατὰ τὴν 20ῆμερον διαμονὴν μας, εὐελπὶς ὅτι δὲν φθάνει ἀργὰ ἡ ἔκθεσίς μου αὕτη διὰ τὴν τύπωσιν τοῦ Ἡμερολογίου.

Μετὰ διακεκριμένης ὑπολήψεως

ΣΟΦΙΑ ΣΧΛΑΙEMANN.

Σήμερον περὶ τὴν 7 πρωϊνὴν ὥραν μετὰ τοῦ συζύγου μου ἐφ' ἀμάξης διήλθομεν τὴν ὁδὸν Πειραιῶς καὶ διερχόμενοι διὰ τοῦ Ἐλαιῶνος ἀκολουθοῦντες τὴν ἱερὰν πιθανῶς ὁδόν, διευθύνθημεν εἰς

Δαφνί, τὸ στενὸν τοῦ ὄρους Αἰγαλέου τοῦ συγκοινοῦντος τὴν Ἀθηναϊκὴν καὶ Ἐλευσίνιον πεδιάδα. Πιθανῶς νὰ ὀνομάζεται Δαφνὶ ἐκ τοῦ ἐκεῖ ἄλλους τῶν δαφνῶν, ὅπερ ἦτο τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ στενοῦ τοῦ καλουμένου ἐν τῇ ἀρχαιότητι *Pœkitum*. Ἐντὸς τοῦ κέντρου τοῦ στενοῦ κεῖται τὸ Μοναστήρι Δαφνὶ ἐνθα εὐρίσκειται καὶ τάφος ἐνὸς τῶν Δουκῶν τῶν Ἀθηνῶν. Μέρος τῆς ὕλης τοῦ κτιρίου τούτου ἐλήφθη ἐκ γειτονικοῦ τινὸς ἀρχαίου ναοῦ. Τὸ κτίριον εἶναι εἰς κατεστραμένην κατάστασιν. Ἡ ἐκκλησία τοῦ Μοναστηρίου εἶναι ἀριστούργημα τέχνης Βυζαντινῆς, κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἐπαναστάσεως ἐχρησίμωσεν ὡς στρατῶν, ἕνεκα δὲ τούτου πολλὴ ἔπαθε τὸ κτίριον. Τὰ σημεῖα τῶν σφαιρῶν τῶν Τουρκικῶν πιστολιῶν φαίνονται καὶ τώρα ἐπὶ τῶν φράσκων τῶν ἁγίων καὶ τῶν μαρτύρων τῶν πλουσίων ἐκεῖνων Μωσαϊκῶν, ἅτινα στολίζουσι τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ.

Διὰ τῆς ὠραιότητος παραλίας ὁδοῦ διευθύνθημεν εἰς Ἐλευσίνα, πατρίδα τοῦ Αἰσχύλου, καὶ ὀνομαστὴν διὰ τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος ἐν ᾧ κατ' ἔτος ἐκτελοῦντο τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια. Μέρος τοῦ ναοῦ ἀνεσκάφη ὑπὸ τοῦ *Lenorman*, δαπάνη τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ἀπὸ τινος δὲ χρόνου ἡ ἀρχαιολογικὴ εἰταιρία ἀγοράζει τὰς πέριξ οἰκίας σκοποῦσα τὴν περαιτέρω ἀνασκαφὴν. Οἱ μετανάσται πάντες κάτοικοι ἐπὶ τῆς παραλίας ἔκτισαν τὰς οἰκίας των ἐπὶ οἰκοπέδων, ἅτινα ἡ Κυβέρνησις αὐτοῖς ἐδωρήσατο.

Ἐκεῖθεν διευθύνθημεν εἰς Θήβας ἔχοντες ἐνώπιόν μας τὸν Κυθαῖρῶνα καὶ τὴν συνέχειαν τοῦ Πάρνηθος. Φθάσαντες εἰς Θήβας ἐπεσκέφημεν τὸ ἐκεῖ Μουσεῖον. Αἱ Θήβαι εἶναι ἐκτισμέναι ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Καδμείας. Ὡς καὶ εἰς πολλῶν ἄλλων πόλεων τῆς Ἑλλάδος τὰ μνημεῖα τοῦ ποτὲ μεγάλου πολιτισμοῦ κατεστράφησαν, (ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν) ἐξ οὐδεμιᾶς ὁμως τοσοῦτον ἐντελῶς ὅσον τῶν Θηβῶν· οὐδὲν λέγω ἔχνος ἀρχαίων ἐρειπίων ἀρχαιοτέρας ἐποχῆς ὑπάρχει ἐν Θήβαις ἐκτὸς ἐνὸς τουρκικοῦ πύργου, ὅστις εἶναι ἐκτισμένος ὑπὸ τεμαχίων ἀρχαίου τινὸς ναοῦ καὶ μιᾶς ἐκκλησίας, ἀμφότερα ἐπὶ τῆς Καδμείας.

Τὴν ἐπομένην ἐξακολουθήσαμεν τὴν ὁδὸν πρὸς Λεβαθεῖαν. Ἡ ἀρχαία Λεβαθεῖα ἔκειτο ἐπὶ τινος μεμονωμένου λόφου εἰς

τοὺς πρόποδας τοῦ ὀποίου ῥέει ὁ ποταμὸς Ἐρκύνας, ὅστις χύνεται ἐπὶ τῆς Κωπαίδος λίμνης. Ὁ ποταμὸς οὗτος εἶναι μέγα δῶρον τῆς Λεβαθείας, ἥτις ἀνακουρίζεται ὡς ἐκ τῆς κακῆς αὐτῆς τοποθεσίας. Ἡ πόλις Λεβαθεΐα πρὶν τῆς Ἐπαναστάσεως ἦτον ἡ μεγαλύτερα πόλις τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, εἶναι δ' ἐκτισμένη παραπλεύρως τοῦ Ἐρκύνα.

Ὀλίγον ὑψηλότερα ἐπὶ τῆς πεδιάδος εἶναι ἡ τοποθεσία τοῦ Τρωφωναίου Μαντείου οὔτινος τὸ ἐπισημότερον τῶν σωζομένων εἶναι βάσις τις κοινῶς καλουμένη «τῆς Πυθίας τὸ λουτρόν.» Λίαν δύσκολον εἶναι νὰ βεβαιώσῃ τις τὰς πηγὰς τῆς Λήθης καὶ Μνήμης. Ὁ Παυσανίας ἀναφέρει ἐν βιβλίῳ θ' παράγραφος 790 «αἱ δὲ ἐγγύτατά εἰσιν ἀλλήλων ἐνταῦθα δὴ χρεὶ πίνειν αὐτὸν Λήθης τε ὕδωρ καλούμενον, ἵνα λήθη γένηται οἱ πάντων ἃ τέως ἐφρόντιζε, καὶ ἐπὶ τῷδε ἄλλο αὔθις ὕδωρ πίνει: Μνημοσύνης, ἀπὸ τούτου τε μνημονεύουσι τὰ ὀφθέντα οἱ καταθέαντες.» Ἐκ Λεβαθείας ἔφιπποι διευθύνθημεν εἰς Ὀρχομενὸν (Σηριποῦ) νῦν καλούμενος, ἐκτισμένη ἐν μέρει ἐπὶ τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας πόλεως.

Κατὰ τὸν Στράβωνα παράγραφος 416 ὁ Ὀρχομενὸς τῆς ἐποχῆς του ἔκειτο εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀκοντίου ὄρους, ὁ ἴδιος δὲ συγγραφεὺς ἀναφέρει, ὅτι ἡ ἀρχαιοτάτη πόλις τοῦ Ὀρχομενοῦ ἢ πρὸ καὶ αὐτοῦ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ἔκειτο ἐν τῇ κοιλάδι, ἔνεκεν δὲ τῶν πλημμυριῶν τῆς Κωπαίδος ἠναγκάσθησαν οἱ κάτοικοι νὰ μεταφέρωσι τὴν πόλιν των εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀκοντίου. Τὸ Μοναστήρι Παναγίας καλούμενον κατὰ τὰς 2 ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εὐρισκομένης ἐπιγραφᾶς ἐκτίσθη ἐν ἔτει 874 βασιλεύοντος τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Α' (Μακεδῶνος), κεῖται δὲ ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς τοποθεσίας τοῦ ἱεροῦ τῶν χαρίτων. Ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχει καὶ νῦν ἡ βάσις τρίποδος, ἣν εὗρον οἱ κατὰ τὴν παράδοσιν, ὀπότεν ἐκτίζον τὴν ἐκκλησίαν. Δύο τῶν ἐκεῖ εὑρεθεισῶν ἐπιγραφῶν ὁ Λόρδος Ἑλγίνος μετέφερεν εἰς τὸ Βρεττανικὸν μουσεῖον. Ἄψασαι αἱ εὑρεθεῖσαι ἐνταῦθα ἐπιγραφαὶ εἶναι εἰς Αἰολοβωιωτικὴν γλῶσσαν ἐκτὸς μιᾶς ἥτις μεταχειρίζεται τὸ δίγαμμα, κατὰ συνέπειαν εἶναι σπουδαιόταται διὰ τὴν φιλολογίαν.



1.



2.



3.



4.



5.

1 Κ. ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΣ    2 Χ. ΖΥΜΒΡΑΚΑΚΗΣ    3 Α. ΠΑΪΚΟΣ  
4 Δ. ΧΑΤΖΙΣΚΟΣ    5 Κ. ΝΕΓΡΗΣ



Μία τῶν ἐπιγραφῶν εἶναι μεταγενεστέρα τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τοῦτο ἀποδεικνύεται διότι ἀναφέρει προξενικὸν βαθμὸν ἐνὸς Αἰολοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας (ἢ Ἰθαγενοῦς τῆς Ἀλεξανδρείας τῆς Τρωάδος). Τὸ ὄνομα ἀπὸ Ἀντιγόνεια δὲν ἠλλάχθη εἰς Ἀλεξάνδρειαν μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου Στράβων παράγραφος 593, ἐκ τούτου δὲ εἰκάζεται ὅτι εἶναι τῆς τρίτης ἢ τετάρτης ἐκατ. π.χ. διότι ἀμέσως μετὰ ταῦτα αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις ἐξέπεσαν γενόμεναι τὸ θέατρον τῶν ῥωμαϊκῶν πολέμων.

Πρῶτον ἡμῶν ἔργον ἦτο μετὰ τινων ἐργατῶν λίαν πρῶτὸ νὰ ἐξετάσωμεν τὴν ὑπόγειον τοποθεσίαν τῆς πόλεως, ὅθεν ἤρχισαμεν σκάπτοντες φρέατα εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς ἀρχαίας πόλεως, δλίγιστα τεμάχια ἀγγείων διαφόρων ἐποχῶν ἐν αὐτοῖς εὑρομεν.

Κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ Μοναστηρίου πρὸ τινος καιροῦ ἐργάται καλλιεργοῦντες τὰς ἐκεῖ γαίας εὑρον λίθους καὶ ἀνθρώπινα ὀστᾶ εἰς  $\frac{1}{2}$  μέτρον βάθους κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ νῦν ἡγουμένου.

Ἐπὶ τῆς ἰδίας τοποθεσίας ἠνοίξαμεν πλατύτατον φρέαρ, ἐντὸς δὲ αὐτῶν εὑρομεν μεγάλας πλάκας τιθεμένας ἐπὶ δύο ἄλλων μικροτέρων καὶ σχηματιζουσῶν τάφον· πολλὰ δὲ ὀστᾶ ἐκεῖ εὑρέθησαν καὶ τινὰ τεμάχια ἀγγείων μεταγενεστέρας ἐποχῆς. Σηκώσαντες τὰς πλάκας ταύτας ἐξακολουθήσαμεν βαθύτερον τὴν ἀνασκαφὴν εἰς βάθος δὲ  $2 \frac{1}{2}$  μέτρων ἀνεφάνη μέγας πίθος φέρων ζώνας δύο καὶ ἡμικυκλιῶδη στολίσματα, εἶναι δὲ ἔνεκεν τοῦ ἀνοίγματός του συνδεδεμένος μὲ μόλυβδον· ὁ πίθος οὗτος ἔργον καλῆς ῥωμαϊκῆς τέχνης μετεφέρθη εἰς τὸ Μοναστήριον. Τὴν ἐπομένην σκάπτοντες βαθύτερον εὑρομεν ἄλλους τάφους τῆς ἰδίας κατασκευῆς ὡς οἱ ἄνω περιγραφέντες, ἐντὸς δὲ αὐτῶν ἀνθρώπινα καὶ πάλιν ὀστᾶ εὑρέθησαν. Ἐν βάθει  $3 \frac{1}{2}$  μέτρων ἐντὸς ελαφροτάτης γῆς εὑρομεν τεμάχια ἀγγείων μελανῶν μεγάλην ἐχόντων ὁμοιότητα πρὸς τὰ ἐν τοῖς τάφοις ἐν Μυκῆναις εὑρεθέντα.

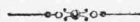
Νῦν δὲ ἀσχολούμεθα ἀνασκάπτοντες τὸ ἐκ μαρμάρων ἐκτισμένον θησαυροφυλάκιον τοῦ Μυνώου, ὅπερ κατὰ τὴν βεβαίωσιν τοῦ Πausανίου ὅστις ἐπεσεκέφθη αὐτὸ ἐν ἔτει 170 περίπου μ. χ. λέγει «λίθου μὲν εἴργασται, σχῆμα δὲ περιφερὲς ἐστίν· αὐτῷ κορυφῇ δὲ

οὐκ ἐς ἄγαν δέξῃ ἀνηγμένη, τὸν δὲ ἀνώτατον τῶν λίθων φασὶν ἀρμονίαν παντὶ εἶναι τῷ οἰκοδομήματι.»

Τὸ μάλιστα δὲ περίεργον τοῦ θησαυροφυλακίου τούτου εἶναι ἀναμφιβόλως οἱ ὄρειχάλκινοι ἤλοι οὓς βλέπομεν καὶ νῦν ἐν ταῖς πέτραις, ὧν ἐκάστη φέρει 2 αὐτῶν, αἱ δὲ μεγάλαι πλάκες κατέχουσι περισσοτέρους, ὡς λ. χ. ἡ μεγάλη πλάξ ἡ τὴν εἴσοδον καλύπτουσα ἔχει ἐξ τρύπας, ἐν αἷς βλέπομεν τὰ λείψανα τῶν ἤλων, οἱ δὲ ἤλοι οὗτοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχουσιν ἄλλον σκοπόν, παρὰ νὰ στερεώσωσι τὰς χαλκίνας πλάκας, αἵτινες ἐκάλυπτον τὸ ἐσωτερικὸν τῶν τοίχων, τοῦτο δὲ ἐξηγεῖ ἡμῖν τὰ ὑπ' Ὀμηροῦ ἀναφερόμενα χάλκινα μέγαρα, ὡς π. χ. τὸ Χαλκιβατὲς δῶμα τοῦ Διὸς ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τὰ χάλκινα μέγαρα τοῦ βασιλέως Ἀλκινόου ἐν Σχερία, καὶ τὸ χάλκινον ἐν Λακεδαίμονι μέγαρον τοῦ Μενελάου.

Ἐν Ὀρχομενῷ 17 Νοεμβρίου 1880.

ΣΟΦΙΑ ΣΧΑΙΕΜΑΝΝ.



## ΓΑΛΑΤΕΙΑ

### I

Εἶδές ποτε τὴν Σικελίαν, ξένη, καὶ τοὺς μέλανας βράχους τῆς, τὴν γῆν, ὅπου ὁ Πλούτων ἀφῆρπασε τὴν Κόρην καὶ ὅπου ὁ Ἐγκέλαδος στενάζει· τεθαμμένος ὑπὸ τὴν Αἴτναν;

Τὸ ὄνομά τῆς ἦτο Τρινάκρια πρὶν ἢ ἀποχωρήσῃ αὐτὴν ὁ Ποσειδὼν διὰ τῆς τριαίνης ἀπὸ τῆς ἄλλης Ἰταλίας καὶ πρὶν αἱ θάλασσαὶ καλύψωσι τὸ μεταξὺ διάστημα. Καὶ ἦτο ἡ πατρίς τῶν ποιμένων καὶ τῶν εἰδυλλίων, ὅπου καλλίσφυροι Ἀμαδρυάδες ἐχόρευον ἀκόμη εἰς τὰ ἱερά τῆς ἄλση καὶ μυρταὶ νύμφαι ἀνεπαύοντο εἰς τὰ γλαφυρά τῆς σπήλαια.

Καὶ ὅμως ἡ Ἰωνία ἢ ἡ Κύπρος δὲν θὰ ἦσαν ζηλότυποι οὔτε διὰ τὸ ἄσμα τῶν Σειρήνων τῆς, αἵτινες ἐμάγευον τοὺς πλέοντας, οὔτε